

Öz

Türkiye'de yaşayan bir çok göçmen topluluk bulunmasına karşın, bu toplulukların, Türk toplumu ile iletişim biçimleri, demografik ve kültürel özellikleri veya ev sahibi toplum ve dillerine karşı tutumları hakkında hala yeterince bilgi bulunmamaktadır. Bu çalışma kapsamında Türkiye'de Akdeniz ve Ege kıyı bölgelerinde ve başlıca büyük şehir merkezlerinde (İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya) yaşayan İngiliz göçmenlerin günlük yaşamlarında dil kullanım biçimleri, kullanmayı tercih ettikleri diller ve Türk diline olan tutumları araştırılarak, İngiliz göçmenlerin Türk toplumu ile kültürlenme ve bütünleşme süreçlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında katılımcılara sunulan anketler ve yapılan yüz yüze görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Elde edilen sonuçlar katılımcıların günlük hayatlarında İngilizce kullanmayı Türkçeye göre daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Elde edilen verilere dayanarak, İngiliz göçmenlerin Türk toplumu ile bütünleşme isteği içinde oldukları ancak Türkçe dil düzeylerinin düşük olması ile ilişkili olarak bütünleşmenin görülmediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İngiliz göçmenlerin dil kullanımı dil tercihleri dil tutumları kültürlenme

---

Giriş

Göçmen toplulukların özellikleri ve bu grupların ev sahibi topluma uyumu alanyazında uzun zamandır araştırılan bir konudur. Göçmenlerle ilgili son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların sadece göçmen toplulukların özelliklerini tanımlamakla sınırlı kalmadığı, farklı toplulukların aynı ev sahibi toplum içinde gösterdikleri özellikler ve uyum süreçlerinin veya bir göçmen topluluğunun farklı ülkelerde gösterdiği özellikler ve uyum süreçlerinin karşılaştırıldığı belirtilmektedir (Yağmur ve Van de Vijver, 2012). Bu karşılaştırmalı araştırmalar, özellikle göçmen toplulukların yoğun olarak yaşadığı Avrupa ülkelerinde (Tabouret-Keller, 2006; Virta, Sam ve Westin, 2004), Kanada'da (Sayegh ve Lasry, 1993), Amerika'da (Mackey, 2006) ve Avustralya'da (Clyne, 2003) gerçekleştirilmiştir. Türkiye pek çok göçmen topluluğa ev sahipliği yapan bir ülkedir. Ancak, Türkiye'de bulunan göçmen topluluklarla ilgili yapılan araştırmaların sayısının henüz az olması nedeniyle, Türkiye'de yaşayan göçmen toplulukların, Türk toplumu ile iletişim biçimleri, demografik ve kültürel

özellikleri veya ev sahibi topluma ve dillerine karşı tutumları gibi konular hakkında hala yeterince bilgi bulunmamaktadır.

Kültürlenme kavramı Güvenç (1972) tarafından belli bir toplumun alt-kültürlerinden, ya da farklı toplumlardan gelen birey ve grupların bir araya gelmesi ve içinde buldukları etkileşim sonucunda yeni bir birleşime varılması biçiminde tanımlanmıştır. Bu çerçevede, bireysel ve sosyal iletişimin, 1) kültürlenme (acculturation) sürecini etkileyen en önemli etmen olduğu, 2) hem göçmenler hem de ev sahibi toplumun kültürlenme düzeyini yansıttığı, ve 3) göçmenlerin geçirdiği uyumsal değişikliklerin iletişim biçimlerine de yansıtacağı belirtilmektedir (Sepetçioğlu, 2010; Waters ve Jiménez, 2005).

Uzun yıllar boyunca Türkiye göç veren bir ülke konumundayken, 1980 sonrasında göç alan bir ülke konumuna geçmiştir. Öncelikle, komşu ülkelerden, Balkan ülkelerinden ve Orta Asya ülkelerinden savaşlar, sosyal ve politik nedenler sonucunda gelen göçmen topluluklara, daha sonra Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Türki devletlerinden gelen göçmenlerin de katılmasıyla Türkiye'ye ciddi bir göç akımı başlamıştır. Son yıllarda ise bu gruplara Avrupa ülkelerinden gelen akademisyen veya emekli göçü eklenmiştir. Tüm bu göç akımları Türkiye'de farklı yabancı kökenli grupların oluşumuna neden olmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2015) verilerine göre Türkiye'de 310 bin 147'si erkek, 340 bin 161'i kadın olmak üzere toplam 650 bin 308 yabancı uyruklu kişi yaşamakta, Birleşik Krallık'tan Türkiye'ye gelen 14.562 kişi bulunmaktadır. İngiliz kökenli göçmenler toplam yabancı uyruklu nüfusun % 2.2'sini oluşturmaktadır.

Alanyazında yapılan çalışmalar Türkiye'nin bir çok göçmen topluluğuna ev sahipliği yapan bir ülke olduğunu ve göçmen toplulukların başta komşu ülkeler ve Almanya, Rusya, İngiltere gibi batı ve kuzey Avrupa ülkelerinden geldiğini göstermektedir (İçduygu ve Kirişçi, 2009; Kurşunlugil, 2010). Ancak ilgili çalışmalar araştırıldığında Türkiye'de yaşayan Avrupalı göçmen gruplarla ilgili yapılan çalışmaların oldukça az olduğu, yapılan çalışmaların da genellikle bu göçmen grupların demografik özellikleri ve Türkiye'ye göç nedenleri ile ilgili olduğu görülmektedir (Balkır ve Südaş, 2014; Bayır ve Shah, 2012; Kurşunlugil, 2010). Henüz çok az sayıda çalışma bu grupların Türk toplumu ve kültürü ile uyumu üzerine odaklanmıştır. Bu çalışmalar içinde kültürel

uyumun dilsel boyutu ya hiç değerlendirilmemiş veya yüzeysel olarak sorgulanmıştır (Deniz ve Özgür, 2013; Özerim, 2012).

Bir göçmen grup yeni bir ülkeye uzun süreli veya daimi olarak yerleştiğinde, grubun bu yeni ortama uyum sağlaması beklenir. Kültürlenme olarak adlandırılan bu süreç alanyazında dört farklı boyutta ele alınmaktadır (Berry, 1990; 1997) : 1) Bütünleşme (Integration), 2) Benzeşme (Assimilation), 3) Ayrışma (Separation), 4) Ötekileştirme (marginalization). Bütünleşme boyutu göçmenlerin kendi kültürlerine ait değerleri korurken aynı zamanda evsahibi toplumun kültürüne uyum sağlamaları durumunda gerçekleşmektedir. Benzeşme, ev sahibi toplum ve değerlerine uyum sırasında göçmen grupların kendi değerlerini koruma eğilimlerinin olmadığı durumlarda gerçekleşir. Bir diğer boyut olan ayrışma, göçmen toplumların kendi kültürel değerlerini koruma eğiliminde olup, ev sahibi toplumun kültürel değerlerinin kabul etmeme veya reddetme durumunda ortaya çıkar. Son olarak, ötekileştirme ise göçmen toplumların hem kendi kültürel değerlerini hem de ev sahibi toplumun değerlerini kabul etmediği durumlarda görülmektedir (Moyerman ve Forman, 1992).

Göç edilen ülkede ev sahibi toplumun dilinin kullanım biçimleri göçmenlerin kimlik ve uyum algılarını yansıtır (Göktuna-Yaylacı, 2012). Kültürlenme sürecinin tamamlanmasını sağlayan en önemli etmenlerden biri göç edilen ülkenin dilini bilmektir (Kim, 1988) . Kültürlenme süreçleri ile ilgili yapılan araştırmalar göçmen grupların ev sahibi toplum ile iletişimleri, dil ve medya kullanımı ile kültürlenme düzeyleri arasında olumlu bir bağlantı olduğunu göstermiştir (Hsu, Grant ve Huang, 1993; Aliyev ve Öğülmüş, 2016). Öte yandan göçmen toplulukların içinde buldukları ev sahibi toplum içinde kendi dillerini kullanma ve koruma eğiliminde olmaları da sıklıkla görülen bir durumdur. Bazı araştırmacılar dil kullanımı ile ev sahibi topluma uyum arasında her zaman olumlu bir bağlantı olmadığına dikkat çekmektedir (Subervi-Velez, 1986). Bu nedenle göçmenlerin kültürlenme süreçlerinin incelenmesi ve kültürlenme düzeylerinin belirlenmesi, göçmenlerin ev sahibi toplum ile iletişimi için dil kullanımı, dil tercihi ve tutumlarının belirlenmesi önemli göstergelerdir (Kim, 1979; 1988).

Türkiye’de yaşayan göçmen grupların kültürlenme süresinde iletişimin önemini vurgulayan ve araştırmalarda dilsel boyutun yüzeysel de olsa sorgulandığı bazı

çalışmalar yer almaktadır. Örneğin, Tamer-Görer, Erdoğanaras, Güzey ve Yüksel (2006), Dalyan ve Alanya’da yaşayan 30 Alman, Hollandalı ve İngiliz göçmen katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışmalarının sonucunda, katılımcıların Türkçe öğrenmenin Türklerle anlaşmak için önemli olduğunu düşündükleri, buna karşın katılımcıların Türkçe öğrenmek istemedikleri bulgularına ulaşmışlardır. Ayrıca, çalışmada katılımcıların çoğunun Türk veya başka göçmen gruplarla komşuluk ilişkisi kurmak istemedikleri de belirtilmiştir. Bir diğer çalışmada, Toprak (2009) Akdeniz Bölgesinde yaşayan İngiliz, Alman, Hollandalı, Norveçli, Danimarkalı ve Belçikalı göçmenlerin Türk toplumuna uyumunu araştırmıştır. Çalışma, katılımcıların Türkçe dil bilgisinin sınırlı olduğunu ancak günlük işleri için Türkçeyi kullandıklarını ortaya koymuştur. Toprak (2009) bu çalışmada katılımcıların Türkçe öğrenmeye çalıştıkları ve Türkçe bilmemenin Türk kültürüne uyum sürecini yavaşlatan bir etmen olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Dayıoğlu (2012) ise Alanya’da yaşayan Alman göçmenlerin kültürlerarası etkileşimini incelemiş, bu grupların Türk toplumundan ayrı biçimde yine Alman göçmenlerle birlikte olabilecekleri ortamlarda yaşamak istediklerini ortaya çıkarmıştır. Katılımcıların kendi dil yetilerini değerlendirmelerine dayanarak Türkçe dil bilgilerinin çok sınırlı olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bu çalışmada katılımcılar Türkçe bilmemeleri sebebiyle kendilerini yabancı hissettiklerini belirtilmişlerdir. Alman ve Hollandalı katılımcılar ile gerçekleştirilen ancak farklı bir bulguya ulaşan Özerim (2012), katılımcıların Türk kültür ve yaşam biçimini beğendikleri ve bu nedenle Türkiye’ye göç ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye’de yaşayan Rus göçmenlerin kültürlenme süreçlerinin araştırıldığı bir çalışmada (Antonova Ünlü, Sağın Şimşek, Ateşman ve Lozovska, 2015) Rus göçmenlerin Türkiye’de günlük yaşamları sırasında hem Rusça hem de Türkçeyi eşit düzeyde kullandıkları ve bu nedenle de Türk toplumu ile yakın iletişim kurabildikleri bulgusuna varılmıştır. Bu durum Rus göçmenlerin Türk toplumu ile kültürlenme ve bütünleşme süreci içinde olmaları ile açıklanmıştır. Deniz ve Özgür (2013) ise Antalya’da yaşayan Rus gelin göçmenlerin, ileri düzeyde Türkçe bildiklerini, Türkçe

bilmenin Türk toplumuna uyum sağlamanın önemli bir parçası olarak kabul ettiklerini vurgulamışlardır.

Kültürlenme ile dil arasındaki ilişkiye dayanarak, bu çalışma kapsamında Türkiye'de yaşayan göçmen gruplarından biri olan İngiliz göçmenlere geniş bir bakış açısı ile yaklaşılmış, Akdeniz ve Ege kıyı bölgelerinde ve başlıca büyük şehir merkezlerinde (İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya gibi) yaşayan İngiliz göçmenlerin günlük yaşamlarında dil kullanım biçimleri, kullanmayı tercih ettikleri diller ve Türk diline olan tutumlarını araştırılarak, İngiliz göçmenlerin Türk toplumu ile kültürlenme ve bütünleşme süreçlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Türkiye'de yaşayan İngiliz göçmenlerin Türkçe dil düzeyleri nedir?
2. Türkiye'de yaşayan İngiliz göçmenler Türkçe dil kullanım tercihleri nedir?
3. Türkiye'de yaşayan İngiliz göçmenlerin Türkçe diline karşı tutumları nelerdir?

Yöntem

Bu çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemi ve olgubilim deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).Olgubilim araştırmalarında katılımcıların bu olguyu yaşamış ve bu konuda deneyimleri olan bireyler olması beklenmektedir. Bu nedenle çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2008) kullanılarak oluşturulmuştur. Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılmasının elde edilen bulguların geçerlik ve güvenilirliğini artırma konusunda önemli katkılar sunacağı düşüncelerinden yola çıkılmıştır (Creswell ve Clark, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veri Toplama Araçları

Türkiye'de yaşayan İngiliz göçmenlerin dil kullanımı, tercihleri ve tutumlarını araştırmak amacıyla bu çalışma kapsamında uygulanan anket ve yüz yüze görüşme

yöntemi ile veriler toplanmıştır. Çalışmada kullanılan anket, özellikle göçmen toplumların içinde buldukları topluma dilsel uyum süreçlerini araştırmak amacıyla daha önce yapılan araştırmalarda geliştirilmiş ve kullanılmış olan anketlerin (Schumann, 2011; Yağmur, 2014) bu çalışmanın amaçlarına göre uyarlanması ile hazırlanmıştır. Anket İngilizce hazırlanmış, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için uzman görüşüne başvurulmuştur. Dilbilim alanında uzman doktora derecesine sahip üç araştırmacıdan alınan geribildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğin son şekli verilmiştir. Uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılarla ilgili demografik bilgiler istenmiş, ikinci bölümde ise her bir maddenin 5'li Likert biçiminde düzenlendiği toplam 60 soru yöneltilmiş, katılımcıların kendilerini her bir madde için 1 ve 5 arasında ölçekte değerlendirmeleri istenmiştir. Nitel verilerin elde edilmesi için görüşme tekniği kullanılmış, yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır (Patton, 1987). Görüşmede katılımcılara Türkçe öğrenme süreçleri, Türkiye'de Türkçe kullanmaları durumları ve Türk dili ile ilgili algıları hakkında sorular yöneltilmiştir.

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde ilk olarak, Türkiye'de yaşayan İngiliz göçmenlerin sayısını öğrenmek amacıyla İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Müdürlüğü, il ve ilçelerdeki Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlükleri, muhtarlıklar ve ilgili elçilikler ile iletişime geçilmiştir. Ancak kesin örneklem çerçevesinin belirlenememesi nedeni ile veri toplama sürecinde olasılık temelli örnekleme yöntemi kullanılması mümkün olmamıştır. Türkiye'de yaşayan göçmenlerin kesin sayılarının belli olmaması ve kaynakların farklı sonuçlar sunması nedeniyle olasılıksız örnekleme (non-probability sampling) yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu örnekleme yönteminden kaynaklanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak amacıyla çalışma kapsamında olasılık dışı örnekleme yöntemlerinden kartopu tekniği uygulanarak Türkiye'deki farklı coğrafi bölgelerde yaşayan, farklı yaş, sosyal ve medeni duruma sahip İngiliz göçmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anketlerin uygulanma aşamasında öncelikle araştırmacılarından biri tarafından verilen Yabancılar Türkçe Öğretimi dersini alan İngiliz kökenli bireylere ulaşılmış ve

onlara araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Ankette yer alan bölüme iletişim bilgilerini yazmaları durumunda onlarla görüşme yapılacağı bilgisi verilmiştir. Araştırmaya katılmak için gönüllü olanlar bu anketi doldurmuş ve e-posta adresi ve telefon numaralarını araştırmacılar ile paylaşmışlardır. Bu yolla ulaşılan tüm İngiliz göçmenler ile iletişime geçilmiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, özellikle Ege ve Akdeniz şehir ve sahil kasabalarında, İstanbul, Ankara, Antalya ve İzmir gibi büyük şehirlerde yaşadıkları bilinen İngiliz göçmenlere ulaşılmış, bu bireylerden anketleri doldurmaları ve sosyal iletişim ağlarını kullanarak bu çalışmaya katılabilecek tanıdıkları diğer İngiliz göçmenler ile iletişime geçmeleri ve anketi doldurarak çalışmaya katılımları istenmiştir. Ayrıca İngiliz göçmenlere ulaşabilmek için Ege ve Akdeniz sahil kasabalarında muhtarlıklara ve göçmenlerin üye olabileceği topluluk ve derneklere bırakılan anketlerle de veriler toplanmıştır.

Görüşme için gönüllü olan ve iletişim bilgilerini paylaşan 12 katılımcıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler katılımcıların ana dili olan İngilizce kullanılmıştır. Her bir görüşme ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, sonrasında araştırmacılar tarafından düzyazıya dönüştürülmüştür. Görüşmeler ortalama on beş dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma sırasında elde edilen nicel verilerin çözümlenmesi için, katılımcıların ölçekte yer alan ifadelere verdikleri cevaplar Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi (SPSS) 21 yazılımı ile çözümlenmiş, sıklık, ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesi içinse betimsel analiz yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analiz, elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içerir. Bu analiz türünde öncelikli amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmaya katılan bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntı yapılarak okuyuculara sunulmuştur (Wolcott, 1994). Nitel verilerin çözümlenmesinde temel analiz birimi olarak tümce seçilmiştir.

Veri çözümlemesi sonrasında elde edilen veriler ve katılımcılara ait olan ifadeler araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

Bulgular

Çalışmada elde edilen bulgular, araştırma soruları ile bağlantılı olarak beş ana başlık altında sunulmuştur. Katılımcılarla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler uygun başlıklar altında sunulacaktır.

Demografik Bilgiler

Anket çalışmasına yaş ortalaması 53 olan ve yaşları 17 - 82 ($\bar{x} = 53$, $SS = 14,89$) arasında değişen toplam 120 İngiliz göçmen katılmıştır. Katılımcıların Türkiye'ye çeşitli nedenlerle göç ettikleri ve yaklaşık 1 ile 27 ($\bar{x} = 12.03$, $SS = 6.07$) yıl arasında Türkiye'de ikamet ettikleri saptanmıştır. Tablo 1'de sunulduğu şekilde, katılımcıların % 52'si evli, %48'i ise bekar olduklarını belirtmişlerdir. Evli olduklarını belirten katılımcıların %54'ünün bir İngiliz vatandaşı ile evli olduğunu saptanmıştır. Eğitim durumları ile ilgili olarak da katılımcıların %47'si eğitim düzeyini üniversite ve üzeri, % 53'ü ise eğitim düzeyini lise düzeyi ve altı olarak belirtmiştir. Katılımcılar farklı mesleklerde faaliyet göstermektedirler. Meslek grupları öğretmen , bankacı, aşçı, güzellik uzmanı, turizmci, hemşire, muhasebeci, teknisyen, bilgisayar programcısı, mimar, mühendis, taksi şoförlüğü şeklinde belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunu emekliler (N=82, % 68.4) oluşturmaktadır.

Tablo 1

Demografik Özellikler

Değişken	Sayı	%
Cinsiyet		
<i>Kadın</i>	59	49.2
<i>Erkek</i>	61	50.8
Medeni durum		
<i>Bekar</i>	58	48.3
<i>Evli</i>	62	51.7
Eğitim		
<i>Üniversite</i>	56	46.7
<i>Teknik/Meslek Okulu</i>	64	53.3
İş Durumu		
<i>Çalışıyor</i>	38	31.6
<i>Çalışmıyor (Emekli)</i>	82	68.4

Türkçe dil düzeyleri

Anket kapsamında katılımcılara Türkçe dil becerilerini, Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe bilme durumlarını, Türkçe dil yetisinin gelişimi ile algılarını ve Türkçe dil becerilerini 1 ile 5 puan arasında değişen bir ölçek (1= Çok zayıf, 2= Zayıf, 3= Orta, 4= İyi ve 5= Çok iyi) üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümü (N=117, %98) Türkiye'ye geldiklerinde Türkçe bilmediklerini bu nedenle zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 38 kişi (%32) Türkçe dil kursuna katıldıklarını, 82 kişi (%68) ise herhangi bir dil kursuna katılmadıklarını, Türkçeyi Türkler ile iletişim ortamında öğrendiklerini belirtmişlerdir. Tablo 2, katılımcıların kendi değerlendirmelerine dayanarak konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerindeki düzeylerini sunmaktadır.

Tablo 2

Türkçe dil düzeyi

Dil becerileri	$\bar{x}$	SS
Konuşma becerileri	2.53	1.06
Dinleme becerileri	2.77	1.08
Okuma becerileri	2.18	1.18
Yazma becerileri	2.08	1.19
Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe bilme durumu	1.10	0.40
Türkçe dil yetisi gelişimi	3.30	1.50

Dil becerileri düzeylerine bakıldığında katılımcıların Türkçe'yi Türkiye'ye gelmeden önce bilme durumu oldukça düşük düzeydeyken ($\bar{x}=1.1$), Türkçe dil yetisinin gelişimiyle ilgili algılarının orta düzeyin üzerine çıkması ($\bar{x}=3.30$), katılımcıların Türkiye'de buldukları dönem içerisinde dil yetilerinin gelişimiyle ilgili bir çaba içerisine girmiş olduklarını belirtmektedir. Dinleme ($\bar{x}=2.77$) ve konuşma ($\bar{x}=2.53$) becerileri gibi sözel becerilerin yazma ($\bar{x}=2.08$) ve okuma ($\bar{x}=2.18$) gibi yazılı becerilerden daha iyi düzeyde olduğu görülmektedir.

Katılımcılar kendilerini orta ve daha az derecede Türkçe biliyor olarak değerlendirmişlerdir. Yüzyirmi katılımcı arasında sadece iki kişi (%1.6) sahip oldukları dört dil becerilerini çok iyi olarak değerlendirmiştir. Yüziki katılımcı (%85) Türkiye'de yaşamaya başladıktan sonra Türkçe dil yetilerinin geliştiğini ifade ederken; 18 katılımcı (%15) ise Türkiye'de yaşamaya başladıktan sonra Türkçe dil yetilerinde bir gelişme

olmadığını düşündüğünü belirtmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcılardan ikisi dil düzeyi hakkında aşağıdaki yorumlarda bulunmuştur:

“Türkiye’ye geldiğimde Türkçe bilmiyordum. Şimdi de Türkçem çok iyi sayılmaz. Türkçe çok zor bir dil. Ayrıca etrafımızdaki insanlar az çok İngilizce biliyor”. (E12)

“Bence ben Türkçeyi anlayabiliyorum. Komşularımı Türkçe konuştukları zaman anlayabiliyorum. Ancak konuşmak ve yazmak benim için gerçekten çok zor”. (K5)

Dil Kullanım Tercihleri

Katılımcıların kişilerarası Türkçe dil kullanım tercihlerini belirlemek için eşleri, çocukları, kardeşleri, arkadaşları ve komşuları ile olan iletişimlerinin de hangi dili 1 (*asla*) ve 5 (*çok sık*) arası ölçekte ne sıklıkla kullandıklarını belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler katılımcıların hem Türkçe hem de İngilizceyi günlük yaşantılarında farklı sıklıklarda kullandıklarını göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 3

Kişilerarası etkileşimde dil kullanım tercihleri

İletişim kurmak için kullanılan dil	İngilizce		Türkçe	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Eş	3.95	1.87	2.56	2.06
Çocuklar	3.38	2.19	1.37	1.21
Kardeşler	3.88	1.95	1.01	0.93
Arkadaşlar	4.25	1.03	2.71	1.66
Komşular	2.05	1.67	4.00	1.82

Dil kullanım tercihlerinde katılımcıların arkadaşlarıyla olan iletişimlerinde çoğunlukla İngilizce’yi tercih ederken, komşularla olan ilişkilerinde Türkçe konuşma eğilimlerinde oldukları görülmüştür. Çocuklar, eş ve kardeşlerle olan iletişim ise genellikle İngilizce gerçekleştirilmektedir. Bu da yakın çevre ile olan etkileşimde ortak anadilin tercih edildiğini göstermektedir. Benzer şekilde, katılımcılar yüz yüze görüşmeler sırasında iletişim dilinin etkileşimde bulunulan kişiler tarafından belirlendiğini ifade etmişlerdir.

“Benim eşim de İngiliz olduğu için biz evde İngilizce konuşuyoruz.” (K8)

“Komşum pek İngilizce bilmiyor. Bu yüzden sadece komşum ile Türkçe konuşmak durumundayım. Etrafımdaki diğer kişiler İngilizce konuşuyor.” (K11)

“Eşim Türk olduğu için çocuklarla Türkçe konuşuyor. Doğal olarak evde hem Türkçe hem de İngilizce konuşuluyor. Ama çocuklar benimle genellikle İngilizce konuşuyorlar.” (E9)

İngiliz göçmenlerin belli durumlarda dil tercihlerini belirleyebilmek için katılımcıların İngilizce’yi belirtilen durumlarda hangi sıklık oranında kullandıklarını 5 üzerinden değerlendirmeleri istenmiş, katılımcıların günlük faaliyetleri için genellikle İngilizceyi kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların İngilizce kullandıkları genel alanlar ve oranları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

İngilizce kullanılan durumlar

Durumlar	$\bar{X}$	SS
Kitap ve/veya dergi okuma	4.43	1.11
Yazma	4.55	0.96
Radyo dinleme	4.08	1.40
Televizyon izleme	4.37	1.20
İngilizce topluluklarının davet ve organizasyonlarına katılım	2.95	1.57
İngilizce konuşurken Türkçe kullanımı	2.28	1.45
Türkçe konuşurken İngilizce kullanımı	3.52	1.53

Katılımcıların neredeyse tamamı (%97) İngilizce kitap veya dergi okuduklarını, İngilizce müzik dinlediklerini, İngilizce yayın yapan televizyon kanallarını takip ettiklerini ve İngilizce konuşulan davet ve organizasyonlara katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğu Türkçe konuşmaları sırasında sıklıkla İngilizce sözcükler kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara dayanarak katılımcıların ana dilleri İngilizcede bir dil eksilmesi durumu yaşamadıkları söylenebilir. Elde edilen veriler İngiliz göçmenlerin, sadece yukarıda belirtilen durumlarda İngilizce konuşmadıklarını, İngiltere’de yaşamakta olan akrabaları ve arkadaşları ile de iletişimlerini yoğun olarak sürdürdüklerini göstermektedir. Ayrıca, anketin ilgili

bölümünde, katılımcıların tamamı düzenli olarak İngiltere'ye seyahat ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %78'i her yıl, %19'u ise 2-3 yılda bir İngiltere'ye gitmektedirler.

Katılımcıların çeşitli duygusal durumlarda kullanmayı tercih ettikleri dilleri belirleyebilmek için katılımcılardan duygularını hangi dilde ne sıklıkla ifade ettiklerini birle beş arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcılar belirtilen yorgun, stresli, sinirli, utanmış, telaşlı, kavgada ve tehlike anında duygu durumlarının tamamında İngilizceyi Türkçeye tercih etmektedirler. Tablo 5, katılımcıların İngilizce kullanmayı tercih ettikleri duygusal durumları ve sıklıkları göstermektedir.

Tablo 5

Duygusal duruma göre dil tercihleri

Duygusal durum	İngilizce	
	$\bar{X}$	SS
Yorgun	4.65	0.95
Stresli	4.48	1.11
Sinirli	4.48	1.06
Utanmış	4.57	0.99
Kavgada	4.58	0.94
Telaşlı	4.40	1.18
Tehlikede	4.52	0.96
Mutlu	4.42	1.03

İngiliz göçmenler Türkiye'de yaşamakla beraber, belirtilen tüm duygu durumlarında çoğunlukla ana dillerini kullanmaktadırlar. Katılımcılar bu soru ile ilgili olarak yüz yüze görüşmelerde de duygu durumlarını genellikle anadilde ifade ettiklerini belirterek aşağıdaki ifadelere yer vermişlerdir.

“Ben her durumda ana dilimi tercih ederim. Duygularımı ana dilimde daha rahat ifade edebilirim.” (E10)

“Türkçe konuşmak zaten zor. Yorgun ve stresli iken ise özellikle hiç tercih etmem.” (E3)

Türkçeye karşı tutumları

Katılımcıların İngilizce ve Türkçe diline olan tutumlarını belirlemek amacıyla durumlar verilmiş ve bu durumları gerçekleştirebilmek için Türkçe ve İngilizce bilmenin

ne kadar önemli olduğunu 1 ile 5 arası bir ölçekte (1=hiç önemli değil- 5=çok önemli) belirtmeleri istenmiştir (Tablo 6). Katılımcılar, Türkiye’de yaşarken İngilizcenin rolünü çok önemli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. İngilizce bilmek sadece İngiliz göçmen gruplarıyla olan iletişim için önemlidir. Ancak Türkiye’de yaşamak için Türkçe bilmenin önemli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Özellikle Türk arkadaşları ile iletişim kurmak, para kazanmak, fikirlerini ifade edebilmek, Türk toplumunun bir parçası olabilmek ve Türk toplumu tarafından kabul edilmek için Türkçe bilmenin önemli olduğu belirtilmiştir. Türk arkadaşlarla iletişim kurmak ve Türk toplumu tarafından kabul edilmek için ana dillerinin hiçbir önemi olmadığı görülmektedir.

Tablo 6

İngilizce ve Türkçeye karşı tutumlar

Dilin önemli olduğu durumlar	İngilizce		Türkçe	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Arkadaşlık kurmak	2.68	1.38	3.57	1.53
Para kazanmak	2.47	1.41	3.25	1.76
Türkiye’de okumak	2.60	1.39	3.35	1.71
Türkiye’de iş bulmak	2.65	1.49	3.30	1.79
Türkiye’de eğitim görmek	2.60	1.36	3.17	1.71
Türkiye’de güvenli yaşamak	2.35	1.20	3.42	1.59
Türkiye’de fikirlerini ifade etmek	2.15	1.20	3.65	1.60
Türkiye’de çocuk yetiştirmek	2.20	1.13	3.22	1.66
Türkiye’de yaşayan İngiliz göçmen grubun bir parçası olmak	4.08	1.16	-	-
Türk toplumunun bir parçası olmak	2.17	1.25	3.53	1.63
İngiliz arkadaşlarla iletişim kurmak	4.75	1.23	-	-
Türk arkadaşlarla iletişim kurmak	-	-	3.80	1.60
Türkiye’de yaşayan İngilizler tarafından kabul edilmek	4.10	1.00	-	-
Türkler tarafından kabul edilmek	-	-	3.57	1.59
Türkiye’de iş arkadaşları ile iletişim kurmak	2.42	1.27	3.12	1.56
Türkiye’de seyahat etmek	2.52	1.30	3.33	1.46
Türkiye’de alışveriş yapmak	2.27	1.20	3.08	1.46

Katılımcılar İngilizce ve Türkçe kullanımıyla ilgili tutumlarını aşağıda belirtilen şekillerde ifade etmişlerdir.

“Postane, banka veya başka resmi kurumlarda işim olduğu zaman Türkçemin yeterli olmadığını ama Türkçe bilmenin çok önemli olduğunu anlıyorum.”

(K7)

“Türkçe bilmiyorum. Bu yüzden gerekli olduğu zaman Türk arkadaşlardan yardım istemek zorunda kalıyorum. Tabi bu iyi bir şey değil. Sonuçta yardımsız işimi halledemiyorum.”(K2)

“Türkçe bilmek bana güven veriyor. Kendi başıma seyahat edebiliyorum veya alışveriş yapabiliyorum.” (E6)

Katılımcıların Türkçe bilmekle ilgili ifadeleri Türkiye’de yaşamlarını sürdürebilmek için Türkçe bilmenin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de yaşayan İngiliz göçmenlerin dil kullanım, tercih ve tutumlarını inceleyerek, Türkiye’deki İngiliz göçmenlerin kültürlenme durumlarının tespit edilmesine katkıda bulunmaktır. Elde edilen sonuçlar katılımcıların günlük hayatlarında İngilizce kullanmayı Türkçeye göre daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Katılımcıların Türkiye’de yaşamak için Türkçe bilmenin önemli olduğunu düşündükleri, bir kısmının Türkiye’ye yerleştikten sonra Türkçe dil kurslarına katılarak Türkçe öğrenmeye başladığı görülmüştür. Ancak Türkçeye karşı olan olumlu tutumlarının Türkçe dil düzeylerini etkilemediği, katılımcıların Türkçe dil düzeylerini orta ve daha alt derece olarak değerlendirdikleri sonuçlarına varılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar, alanyazında İngiliz göçmenlerin de katılımcı olarak yer aldıkları çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir (Tamer- Görer ve diğerleri, 2006; Toprak, 2009; Dayıoğlu, 2012; Özerim, 2012). Türkçe dil düzeylerinin düşük olması, dil öğrenme güçlüğünün yanı sıra, göçmenlerin ana dillerini konuşan kişilere ulaşabilme kolaylığı ile de açıklanabilir (Toprak, 2009). Örneğin, Avrupalı emekli göçünün en yoğun biçimde yaşandığı Türkiye’nin kıyı kentlerinde Avrupalı göçmenlerin kültürel alışkanlıklarını sürdürmelerini mümkün kılan ve kendilerini ifade etme fırsatı sunan oluşumlara sıklıkla rastlanmaktadır (Südaş, 2009).

İngiliz göçmenlerin dil kullanım, tercih ve tutumları ile ilgili elde edilen verilere dayanarak, Türkiye’de yaşayan İngiliz göçmenlerin kültürlenme süreçlerinin hem bütünleşme hem de ayrışma özellikleri gösterdiği söylenebilir. İngiliz göçmenlerin kendi kültürlerine, yaşam biçimlerine ait değerleri korurken aynı zamanda evsahibi Türk

toplumunun dil ve kültürünü öğrenmek istemeleri kültürlenme sürecinin bütünleşme boyutuna yakın olduklarını söylenebilir. Ancak Türkçe dil düzeylerinin düşük olması ile de ilişkili olarak günlük yaşamlarında Türk toplumu ve Türkçe ile sınırlı etkileşimlerinin olması, İngiliz göçmenlerin Türk toplumu ile bütünleşme süreci içinde olmadıklarını ve ayrışma sürecinin özelliklerini de gösterdiklerini düşünülmektedir (Moyerman ve Forman, 1992). İngiliz kökenli göçmenlerin bu tür bütünleşme süreci içinde olmamalarının nedeni buldukları yerde bir araya gelebilecekleri sosyalleşme ortamlarının bulunması ve kendi kültürel değerlerini sürdürebilecekleri alanlara sahip olmalarıyla açıklanabilir.

Teşekkür

Bu çalışmada kullanılan veriler Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenen SBB201610273 nolu BAP projesi ve araştırmacılardan biri tarafından verilen Yabancılara Türkçe Öğretimi dersi kapsamında toplanmıştır. Çalışmanın gerçekleşmesi için Hacettepe Üniversitesi BAP Koordinasyon Birimi tarafından verilen desteğe teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Aliyev, R. ve Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 89-123.
- Antonova-Ünlü, E., Sağın-Şimşek, Ç., Ateşman, E., ve Lozovska, A. (2015). Russian Immigrant Diaspora in Turkey: Language Use, Preference and Attitudes. *Turkish Studies*, 16(3), 391-410.
- Balkir, C., & Südas, I. (2014). Guests and hosts: European retirees in coastal Turkey. *Insight Turkey*, 16(4), 123.
- Bayır, D., & Shah, P. (2012). The legal adaptation of British settlers in Turkey. *Transcultural Studies*, 1, 43-76.

- Berry, J. W. (1990). Psychology of acculturation. R. W. Brislin (Ed.) içinde, *Applied Cross cultural Psychology* (s. 232-253). Newbury Park, CA: Sage.
- Berry, J.W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology* 46(1), 5-34.
- Clyne, M. G. (2003). *Dynamics of Language Contact: English and Immigrant Languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Creswell J.W. ve Clark V.L.P. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Los Angeles: Sage Publications.
- Dayıoğlu, L. (2012). Almanya'dan Al (m) anyaya Gönüllü Göç Sürecine Bakış: Emeklilik Sonrası Alanya'daki Yerleşik Almanlar. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, 1(27), 35-51.
- Deniz, A., ve Özgür, E. M. (2013). Antalya'daki Rus Gelinler: Göçten Evliliğe, Evlilikten Göçe. *Sosyoloji Dergisi*, 3(27), 151-175.
- Göktuna- Yaylacı, F. (2012). Belçika'daki Türklerin Dil Kullanımları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 63-88.
- Güvenç, B. (1972). *İnsan ve Kültür*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını.
- Hsu, T. C. K., Grant, A. E., ve Huang, W. W. (1993). The influence of social networks on the acculturation behavior of foreign students. *Connections*, 16(1), 23-36.
- İçduygu, A., & Kirişçi, K. (Eds.). (2009). *Land of diverse migrations: Challenges of emigration and immigration in Turkey* (Vol. 10). İstanbul: İstanbul Bilgi University Press.
- Kim, Y. Y. (1979). Toward an interactive theory of communication-acculturation. *Communication Yearbook*, 3, 435-453.
- Kim, Y. Y. (1988). *Communication and cross-cultural adaptation: An integrative theory*. Clevedon: Multilingual Matters.

- Mackey, W. F. (2006) Bilingualism in North America. T. K. Bhatia ve W. C. Ritchie, (Ed.). *The Handbook of Bilingualism* içinde (s. 607-641), Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd. doi: 10.1002/9780470756997.ch23
- Moyerman, D. R., & ve Forman, B. D. (1992). Acculturation and adjustment: A meta-analytic study. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 14(2), 163-200.
- Özerim, M. G. (2012). Emekli Göçleri Rotasında Türkiye: Avrupalı Emekli Göçmenlerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ve Türkiye. *Journal of Yasar University*, 28(7), 4766-4787.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications
- Sayegh, L., ve Lasry, J. C. (1993). Immigrants' adaptation in Canada: Assimilation, acculturation, and orthogonal cultural identification. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 34(1), 98-109.
- Schumann, S. (2011). *Hybrid Identity Formation of Migrants: A Case Study of Ethnic Turks in Germany*. Germany: GRIN Verlag.
- Sepetçioğlu, T.E. (2010).Türkiye’de ana dili Türkçe olmayan göçmen topluluklara yaklaşımlara dair bir örnek: Girit göçmenleri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, IX, (20-21), 77-108.
- Subervi-Velez, F. A. (1986). The mass media and ethnic assimilation and pluralism: A review and research proposal with special focus on Hispanics. *Communication Research*, 13(1), 71-96.
- Südaş, İ. 2009. Uluslararası emekli göçünün Türkiye kıyı kentleri üzerindeki etkileri. *TÜCAUM V.Ulusal Coğrafya Sempozyumu 2008 (16-17 Ekim 2008) Bildiriler Kitabı*, 135-146. Ankara.

- Tabouret-Keller, A. (2006). Bilingualism in Europe . T. K. Bhatia ve W. C. Ritchie, (Ed.). *The Handbook of Bilingualism* içinde (s, 662-688). Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd. doi: 10.1002/9780470756997.ch25
- Tamer-Görer, N., Erdoğanaras, F., Güzey, Ö., ve Yüksel, Ü. (2006). Effects of second home development by foreign retirement migration in Turkey. *Proceedings of 42nd ISoCaRP Congress* içinde, Istanbul.
- Toprak, Z. (2009). Yabancı Emekli Yerleşiklerin Yerelde Kamusal Hayata Katılım İstekliliği ve Yerel Halkla İlişkileri (Antalya İçin Bir Yaklaşım). *Yönetim Bilimleri Dergisi* 7, 99-137.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2015). 17.03.2016 tarihinde <http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> adresinden erişilmiştir.
- Virta, E., Sam, D. L., ve Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: A comparative study of their psychological adaptation. *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(1), 15-25.
- Yağmur, K., ve Van de Vijver, F. J. (2012). Acculturation and language orientations of Turkish immigrants in Australia, France, Germany, and the Netherlands. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43(7), 1110-1130.
- Yağmur, K. (2014). Multilingualism and language diversity in urban areas: acquisition, identities, space, education. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 37(2), 218–219.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Waters, M. C. ve Jiménez, T. R. (2005). Assessing immigrant assimilation: New empirical and theoretical challenges. *Annual Review of Sociology*, 31, 105-125.
- Wolcott, H. F. (1994). *Transforming Qualitative Data: Description, Analysis, and Interpretation*. London: Sage.

Language Use, Preferences, and Attitudes of English Immigrants in Turkey

Purpose of the study

The characteristics of immigrant communities and their adaptation to hosting community have long been explored. When recent studies on immigrants are examined, it is seen these studies are not only limited to defining the characteristics of immigrant communities, but they also include comparisons of characteristics and adaptation processes of different communities in the same hosting country or the characteristics and adaptation processes of one specific immigrant group in different countries (Yağmur & Van de Vijver, 2012).

These comparative studies have been conducted in Canada (Sayegh & Lasry, 1993), in the USA (Mackey, 2006), in Australia (Clyne, 2003), and particularly in European countries where immigrant communities are heavily populated (Tabouret-Keller, 2006; Virta, Sam & Westin, 2004). Turkey is a country that hosts a number of immigrant communities. However, due to the limited amount of research on immigrant communities in Turkey, there is still insufficient information on issues such as the way immigrant communities living in Turkey communicate with Turkish people, their demographic and cultural characteristics, or their attitudes towards Turkish society and Turkish language.

Based on the relationship between acculturation and language, this study approached English immigrants, one of the immigrant groups living in Turkey, with a broad perspective and aimed to explore the language use, preferences, and attitudes of English immigrants residing in some city centers such as İstanbul, Ankara, İzmir, and Antalya and in various towns on the west coast. The main purpose was to reveal the

acculturation and integration processes of English immigrants into Turkish society. To this end, the following research questions were developed:

1. What are Turkish language levels of English immigrants residing in Turkey?
2. What are Turkish language preferences of English immigrants residing in Turkey?
3. What are English immigrants' attitudes towards Turkish language?

Methodology

Mixed methods research and phenomenological design was employed in this study (Yıldırım & Şimşek, 2008). Since the participants are expected to have experienced the phenomenon being explored in phenomenological studies, the study group was formed using purposeful sampling method (Yıldırım & Şimşek, 2008). It was assumed that using qualitative and quantitative methods would enhance the reliability and validity of the study (Creswell & Clark, 2007; Yıldırım & Şimşek, 2008). The data were collected from the participants through a Likert style questionnaire and face-to-face interviews. The questionnaire was composed of two parts. In the first part, participants were requested to provide demographic information about themselves. The second part involved 60 questions related to the participants' language use, preferences, and attitudes. For face to face interviews, semi structured interview forms were prepared. The quantitative data obtained from 120 participants through the questionnaire were analyzed using SPSS 21 software. Descriptive analysis was performed for the analysis of qualitative data gathered from 12 participants (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Conclusion and Discussion

The findings indicate that even though English immigrants understand how important it is to be able speak and communicate in Turkish; they tend to use their native English language more often than Turkish in their every-day lives. Most of the participants admit that they encounter a number of difficulties when they communicate with native speakers of Turkish and that their language proficiency is not enough to be used for communicative purposes. The ease of reaching people who speak their own language can be a reason for their low proficiency level in Turkish (Toprak, 2009). The way they use language might be interpreted as indications of willingness to ingrate themselves into Turkish society on the one hand, and on the other hand, being unable to fully integrate into Turkish society most probably owing to lack of sufficient Turkish language knowledge.